

Родолубие

Морската градина на Варна през годините

Морската градина или Приморския Парк е парк в град Варна, България. Тя е сред символите на града и е обявена за произведение на парковото изкуство.

До средата на XIX век районът на Морска градина е бил голо поле, извън крепостните очертания на града, с няколко кавака, под които пладнува махленският добитък. Само в района на Военноморския музей има лозя и малка градина наречена кървавата градина, заради убит в района градинар. Наблизо се намирали скотобойните на града.

След Освобождението, през 1881 г. кметът на Варна Михаил Колони предлага да се създаде градска градина около театъра и приморски парк. Идеята му се възприема с присмех и недоверие от местния парламент, който отпуска незначителна сума за начинанието. Настойчивостта на кмета и част от обкръжението му обаче постепенно се увенчават с успех. Обособени са 26 декара парк и са засадени 130 дървета. Известният археолог Карел Шкорпил, който живее във Варна, кани по настояване на общината чешкия паркостроител Антон Новак. Архитектът взима присърце възложената му задача и мястото бързо е почистено, картографирано и са засадени първите редки растения.

От Лонгоза, Странджа, дори от Цариград и средиземноморието са донасяни с каруци ценни дървесни и цветни видове. Сред тях бряст, липа, кестен, ясен и други. През 1899 г. поради "голямата дейтелност" на Новак общината му постоява къща край входа на Морската градина до сградата на радио Варна.

На 7 март 1897 г. общинският съвет решава да направи водоскок зад бюфета (на мястото на сегашното "Морско казино"). Постепенно морската градина нараства, а Варна се развива като курортен и балнеоложки център. През 1912-1913 г. са изградени няколко чешми и осветление по алеите.

През 1906 г. започва строежът на една от най-известните забележителности на града — Аквариумът (Морската биологична станция), днес Институт по рибни ресурси към ССА. През 1928 г. в Морската градина вече функционират тенис-корт и игрище. През 50-те години се създава Музеят на военно-морския флот. Военно-морският музей днес е сред Стоте национални туристически обекта.

На 30 април 1961 г. е открита зоологическа градина. Първият ѝ обитател е мечокът Максим, подарен от моряци. В преустроена сграда на армията пък се нанася Природо-научният музей на Варна. През 1968 г. е построена и астрономическата обсерватория. На входа на Морската градина след колонадата е изграден слънчев часовник, стилизирано изобразяващ излитащ лебед.

До 1990г. Приморският парк граничи с курорт Дружба (сега Св. св. Константин и Елена) от западна страна на парка на Евксиноград посредством алеи оградени с ливади и паркова трайна растителност. След 1990 г. Приморският парк постепенно стопява границите си до историческото ядро на градината до средата на 20-ти век поради трансформацията на държавна собственост в частна и множеството застроявания. По това време Варненският зоопарк е в центъра на Морската градина, сега ограничава северният ѝ край.

През 1912-13 г. в първата част били направени няколко чешми, прокарано било и частично електрическо осветление. След десетина години, когато Варна вече имала самочувствието на курортен град била осветена и останалата част от градината. Прекарана била и канализация.

Нов облик придобила и централната алея във втората част на градината.

Понякога се случвало новостите в Морската градина да бъдат съпътствани и с разногласия и широк обществен отзвук. По предложение на А.Новак и инж. Г.Бърнев пред общинския съвет бил поставен въпросът за прокарване на поне една алея от "Шокъра" до "Горчивата чешма". Основният проблем бил, че по план алеята пресичала парцел, чийто собственик бил известния дипломат д-р Димитър Станчов. Все пак бил намерен компромисен вариант и алеята минала край вилата на д-р Станчов. Оттогава, макар и неофициално наречена, варненци я знаят като "Станчовата алея".

Освен природен парк Приморската градина била място и за почивка и развлечение на гражданите. Още в началото във вишневата градина бил направено кафене на колове и покрит със слама.

Иззидан бил и шадраван с изворна вода. Към края на века е направен нов бюфет от чамови дъски. Пред него бил насаден чемшир, а по пътеката около шадраванчето имало малки масички със сламени столове, където хората сядали да почиват и да се почерпят.

Решението за обявяване на Варна за курортен град дало силен тласък на развитието и на Приморската градина: построени били дървени павилиони, където по празниците свири музика, устроен бил детски кът с люлки, през 1928г. на варненския тенис-клуб е отпуснато място за игрище. Във връзка с откриването през 1926г. на новите морски бани бил облагороден скатът към брега. Вървяло и строителството на новото казино-бюфет. Днешният си вид то придобило след реконструкцията му през 1960 - 61г. Тъй като съществуващият фонтан пречел, общината взела решение да се направи нов, северно от казиното, чийто автор бил Кирил Шиваров.

Разхубавяването на Морската градина продължило и в следвоенните години. В средата на 1950-те бил оформен детския кът с люлките и езерцето, а във втората част на градината и лятна читалня. По утвърден план били поставени осем нови чешми; на крайбрежната алея под Аквариума била построена нова чешма за минерална вода. Мястото от долната страна на моста при Алпинеума било преустроено и превърнато в езеро. Пак през тези години в сградата на бившето италианско консулство е бил устроен Военноморския музей, там където е сега, а година след това на 21 ноември 1957 г.

бил открит корабът - музей "Дръзки".

Сведение от 1888 г. дава и Александър Дякович , бивш съдия и адвокат) в статията "Недавното минало на Варна", печатана във "Варненски вестник на вестниците" от 1846 г. Той пише: "Цялата градина тогава се състоеше от сбутана в един кът, без план насадена, с малка барака (на мястото на стария бюфет), служеща за бюфет и пред него насаден чемшир, по средата шадраванче, бликащо из купчина сталактити. По пътеката около шадраванчето имаше малки масички и сламени столчета, гдето мъже и жени идваха и дишаха чист морски въздух".

Децата , разхождащи се в моркста градина не желаят да носят маски, нека запазим Морската градина и започнем да възстановяваме нейните забележителни места! Призив към Варненци да се включат към проектите на Варна диша!

